

А.В. Саміло

Викладач кафедри управління, правового забезпечення та дізнання
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

М.Я. Купчак

Ст. викладач кафедри управління, правового забезпечення та дізнання
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

А.І.Волощішин

Заступник начальника курсу
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ

Чинна Конституція України проголошує найвищою соціальною цінністю держави і суспільства людини, її права і свободи (ст.3). Основний Закон України визначаючи основи правового положення особистості, виходить з концепції природних і невідчужуваних прав і свобод людини.

Права людини як загальносоціальна категорія являють собою витoki з самої природи людини, а саме можливості користуватися елементарними, найбільш важливими благами та умовами безпечного і вільного існування особистості в громадянському суспільстві. За своїм характером права людини не прив'язані до національних кордонів, вони також не залежні від географії чи історії, культури та ідеології, політичної або економічної системи. У сучасну епоху ідея прав людини по відношенню до держави перетворилася на вищу і абсолютну цінність. Держава зобов'язана визнати ці права, закріпити їх у конституції і оберігати всіма наявними засобами.

В даний час про справжній демократизм і гуманізм державного ладу тієї чи іншої країни можна говорити лише в тому випадку, якщо в її чинній конституції чітко проведена ідея поваги до людини, а сам принцип, згідно з

яким людина - це головна цінність держави і всього суспільства, не тільки на словах, але і на ділі є вихідним, основоположним.

Однією з основних переваг Конституції України є те, що «основні характеристики всього конституційно-регламентованого простору в цілому і правової державності закріплюються в неї з позицій і під кутом зору прав і свобод людини і громадянина, їх визнання та захисту». Сьогодні «Україна піднялася до самого прогресивного початку у ставленні до особистості - визнання її пріоритету в державі». Це означає, що права і свободи людини визначають зміст, сенс і застосування законів.

Конституція України закріплює основні права і свободи людини і громадянина і тим самим гарантує свободу людської особистості. Категорія свободи є найголовнішим якісним показником зрілості всієї системи суспільних відносин, критерієм рівня самоорганізації населення, ступеня демократизму державного і суспільного життя.

У той же час, з моменту зародження людства найважливішою потребою людини є безпека. Як філософська категорія вона виступає формою вираження життєздатності та життєстійкості об'єктів матеріального світу. Але в реальному житті завжди існували, існують і будуть існувати небезпеки самого різного характеру.

У ліберальних навчаннях про безпеку особистості, поряд з реальним забезпеченням конституційних прав і свобод людини, виділяється забезпечення його життя і здоров'я, надійний захист особистої і майнової безпеки.

При цьому інтереси держави вимагають консолідації зусиль суспільства і держави, вироблення комплексної системи заходів правового, спеціального та іншого характеру для ефективного припинення злочинів та правопорушень, для забезпечення захисту особи, суспільства і держави від злочинних посягань, для створення системи контролю за рівнем злочинності.

До сих пір ні в політологів, ні в юристів, ні у соціологів не виробилось однозначне уявлення про феномен тероризму. Різноманіття підходів пояснює

ться національними та історичними традиціями, рівнем демократії, ступенем стабільності політичних систем.

Однак різні тлумачення поняття «тероризм» дозволяють виділити в них спільні ознаки, компоненти, комплекс яких, на наш погляд і здатен надати досить об'єктивне уявлення про соціально-політичний феномен тероризму.

При всьому різноманітті висунутих терористичними організаціями і одинаками-терористами гасел, ідей, а часом і конкретних вимог, їхня соціальна спрямованість слугує підставою для виділення наступних різновидів тероризму: тероризм - соціальний, переслідуючий на меті повної або часткової зміни економічного або політичного ладу країни; національно-етнічний тероризму, що включає організації етно-сепаратистського спрямування і організації, які поставили собі за мету боротьбу проти економічного та політичного диктату; релігійний тероризм, пов'язаний або з боротьбою прихильників однієї релігії в рамках спільної держави з прихильниками іншої, або з спробою підірвати і скинути світську владу і затвердити владу релігійну, або з тим і іншим одночасно; кримінальний (карний) тероризм.

Перераховані вище різновиди сучасного тероризму на практиці рідко виступають у чистому вигляді. Такі приклади дають окремі групи і особи, що представляють соціальний тероризм. Останній, однак, часто буває забарвлений в націоналістичні або релігійні тони.

Таким чином, при всьому різноманітті видів тероризму, полеміка з проблем класифікації видів тероризму свідчить про термінову необхідність подальших досліджень у юридичній науці цих проблем, так як їх розробка обумовлена, в тому числі і гострою практичною необхідністю.

Слід зауважити, що соціальна цінність Конституції визначається, перш за все, тим, що вона є головним нормативно-правовим засобом забезпечення свободи і безпеки особи, основним інструментом упорядкування взаємовідносин людини з суспільством і державою. Свобода і безпека -

необхідна умова повного і всебічного розвитку особистості.

Однією з серйозних загроз свободи і безпеки особи є тероризм. Сучасний тероризм є надзвичайно складне соціально-політичне явище, що виступає в десятках проявів таких як: ідеологічної, національно-етнічної, релігійної формах, тісно пов'язаних з організованою злочинністю. Крім того, сучасний тероризм тісно пов'язаний з різким зростом технічного потенціалу, високим рівнем організації, наявністю значних фінансових коштів. Науково-технічні досягнення представляють нові можливості організаціям і політичним режимам, що використовують терористичні методи у політичній боротьбі. Саме такими причинами обумовлено становлення тероризму як глобальної загрози людству.

Визнання людини, її прав і свобод найвищою соціальною цінністю передбачає створення належних соціальних умов, які забезпечують безпечну життєдіяльність людей, нормальне функціонування суспільних і державних інститутів. Ось чому останнім часом так гостро стоїть проблема міжнародного тероризму як явища, яке стрімко увійшло в наше життя і закріпило міцні позиції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Конституции государств Европейского Союза / Ин-т законодательства и сравнительного правоведения. – М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1999. – 802 с.
3. Коршунов В.Д. Деякі аспекти класифікації тероризму // Трибуна. – 2006. – №№ 5/6. – С. 30.